

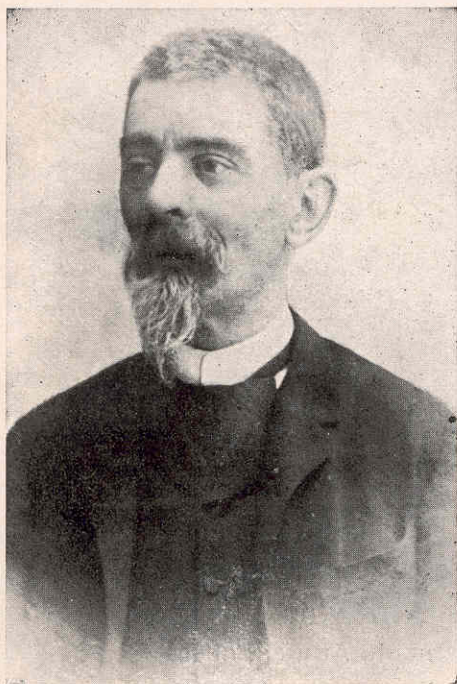
De la Torroella d'altre temps

La Festa del Rami en l'any 1886

PER EDUARD VIÑAS

Si l'epidèmia del còlera i la caiguda del convent deixaren un trist record en l'any 85, en canvi el següent fou esperançador, amb motiu de l'establiment de la fàbrica per a desfibrar el rami, i amb el cultiu d'aquest textil, amb el qual hom contava beneficiar l'agricultura.

En 1870 foren importades algunes plantes de rami, per D. Agustí Robert, les quals confià a D. Baldomer Mascort, qui es va dedicar al cultiu i

D. BALDOMER MASCORT COMAS

propagació d'aquest textil amb molta constància, donant bon resultat les plantacions fetes com a prova. Resolt el problema agrícola, faltava l'industrial, ço és, la fàbrica que havia d'extreure de la planta, la fibra. El Sr. Mascort, constant en els seus propòsits, després d'haver conseguit estendre en l'Empordà el cultiu del rami, va obtenir la cooperació de la societat «*Le Ramie Française*», establint en aquesta vila una fàbrica per a la seva desfibració. El fet de que fos Torroella la primera població d'Espanya que havia cultivat el rami, i establert una fàbrica que el posava en condicions de donar-lo a l'indústria, fou motiu de què, sense pecar d'exagerats, puguem dir que, en aquest any, la

nació entera tenia els ulls fets damunt nostra vila. Una grossa col·lecció de diaris d'aquella època confirma això que acabem de dir. Als economistes preocupava el gran avantatge que tenia sobre l'europea, la producció americana, avantatge deien, que ha de produir a Europa una crisi

molt sèria per encaminar-se cap al Nou Món tot el capital moneda de les nacions més avançades del Vell Continent; i tots estaven conformes en què s'havien de buscar productes que suplissin als que necessitàvem d'allí, i com és natural, figurava en primer lloc el cotó. (Igual ens trobem avui amb la producció de pel·lícules i autos). Per això des d'el primer moment, va donar-se tanta importància al cultiu de rami, el qual venia a suplir als demès textils i tenia una gran varietat d'aplicacions.

Anem, ara, a ressenyar allò que va nomenar-se «Festa del Rami», amb motiu de la solemnitat que va donar-se a la inauguració de la fàbrica.

Era el dia 27 d'agost de l'any 1886, tercer de la Festa major. A Torroella havien arribat molts forasters; convidats oficials, representants de la premsa de tot Catalunya, alguns de Madrid i molta gent desitjosa de presenciar la solemne inauguració de la fàbrica.

TALLANT LA PLANTA

A la tarda se reuniren al teatre Jou els convidats a la festa, i una gran gentada, i obrí l'acte el delegat del Governador Civil, D. Pompeu de Quintana. Llegiren treballs sobre el cultiu i l'importància del rami, el Sr. Call Morros, enginyer belga; D. Primitiu Artigas, quefe de monts, el Sr. Call Franquesa; Mr. Tardieu i Mr. Favier, director el primer, de «*Le Ramié Française*» i inventor el segon de la màquina desfibradora, alguns periodistes i finalment D. Baldomer Mascort. Seguidament va dirigir-se a la fàbrica una processó cívica formada en primer terme per més de cent obrers, vestint brusa blava i barretina, portant un d'ells un penó amb el lema «Pau i Treball». Seguia magestuosa carroça, en la qual, com ambul·lant exposició, s'hi exhibien productes fabricats amb rami, des de la fibra

en brut, fins al més fi teixit. A continuació les personalitats convidades, periodistes i el Sr. Mascort, que alternant amb Mr. Favier, portava un ric estandart en el qual se destacaven les armes de Catalunya, amb els colors de la nació francesa. Tancava la comitiva el delegat del Governador, amb les autoritats locals, la comissió de festes i una banda militar.

En arribar a la fàbrica, i després d'ésser beneïda per el Sr. Rector, va engegar-se el vapor, comencà a funcionar una de les màquines desfibradores, mentre donava explicacions als concurrents Mr. Dobler, enginyer de la fàbrica, A fora, la multitud, que havia acudit a la festa, ballava sardanes. A les vuit de la nit va celebrar-se un sopar al teatre Jou, amb el que la societat « *Le Ramie Française* » obsequiava a la premsa i convidats a la Festa del Rami, que acabà, amb un magnífic castell de foc d'artifici.

CONDUCCIÓ DE LA CALDERA A LA FÀBRICA

La fàbrica aixecada en una propietat del Sr. Mascort en el lloc conegut encara avui per «El Rami», anava moguda a vapor. Esbelta ximeneia la destacava en la silueta de Torroella. (Vegis la fotografia en la qual pot apreciar-se la gran caldera i les dificultats de transport d'aquell temps, que feren precís enganxar onze cavalls per a conduir-la a son lloc).

El treball de la fàbrica requeria pocs obrers; la majoria eren dones; ocupava més treballadors el cultiu del rami.

El desembre del mateix any, l'arcalde rebé un telegrama del Major-dom Major de la Reina en el què felicitava a Torroella per haver estat la primera població d'Espanya que ha cultivat el rami i establert una fàbrica desfibradora. L'Ajuntament acordà « *eleva a los pies del Tro-*

no el testimonio de su leal adhesión, encargando a su diputado D. Alberto de Quintana así lo exprese a S. M., rogándole se digne honrarla con motivo de su viaje a Barcelona por la Exposición Universal, para tributar al Rey y Augusta Madre muestras de su gratitud y amor a las instituciones». Així mateix el Govern va condecorar amb els títols de Comendadors de Isabel la Catòlica als senyors Tardieu i Favier.

La fàbrica funcionà pocs anys; la causa fou deguda a la part agrícola. Del rami, planta de la família de les *urticàcees*, s'en feien tres talls durant l'any; els dos primers creixien admirablement, com pot veure's en el gravat, i cobrien les despeses; en canvi el tercer tall, que s'esqueia a l'hivern i era el que havia de donar més rendiment líquid, degut a l'excessiu fred de llavors, no creixia i quedava inservible per a l'indústria. Es deixà de cultivar el rami, i la fàbrica hagué de plegar.

De totes maneres, cal agrair sempre l'esforç moral i material que animat per portar un benefici a nostra vila, feu el bon torroellenc D. Baldomer Mascort i Comas.

